

İSLAM İKTİSADINDA MURÂBAHA
Modern Literatürdeki Tartışmalar

İsmail Cebeci

iktisat yayınları

İktisat Yayınları – 50
İslami Finans Dizisi – 5
İsmail Cebeci, *İslam İktisadında Murâbaha: Modern Literatürdeki Tartışmalar*

Yayına Hazırlayan: Emrah Yağmurlu
Musahhih: Muhammed Aydın

Tasarım: Seyfullah Bayram

Baskı: Sarıyıldız Ofset - Sertifika No.: 23593
İvedik Ağaç İşleri San. Sit.
1354. Cad. 1358. Sok. No.: 31 Ostim / Ankara
1. Baskı: İstanbul, 2020
ISBN: 978-625-7015-12-7

© *İktisat Yayınları*, 2020
Bütün yayım hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

İktisat Yayınları
Aziz Mahmut Hüdayi Mh., Türbekapı Sk. No:13, 34672 Üsküdar/İstanbul
Tel: +90 (216) 532 63 70
www.iktisatyayinlari.com

İktisat Yayınları Nobel Akademik Yayıncılık ve
İslam İktisadı Araştırma Merkezinin ortak markasıdır.

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Cebeci, İsmail
İslam İktisadında Murâbaha: Modern Literatürdeki Tartışmalar
1. Baskı, xii + 248 s., 13.5 x 21 cm
Kaynakça ve dizin var.
ISBN- 978-625-7015-12-7
1. İslam iktisadı 2. Murâbaha 3. Faizsiz finans

**İSLAM İKTİSADINDA
MURÂBAHA**
Modern Literatürdeki Tartışmalar

İsmail Cebeci

iktisat
yayınları

İslami Finans Dizisi

Bu dizide, İslami finans ile ilgili güncel eserlere yer verilmektedir. Dizide İslam ekonomisi, İslami finans ilkeleri, İslam ticaret hukukunun temel özellikleri, İslami finans kuruluşlarının felsefesi, modelleri ve araçları olmak üzere geniş bir yelpazede kitaplar yer almaktadır.

Dizide Yayınlanan Diğer Kitaplar

Muhammad Ayub, *İslami Finansı Anlamak*

Mehmet Saraç, *Finans Teorisini Yeniden Düşünmek*

Zeyneb Hafsa Orhan, *Katılım Bankacılığındaki Kar-Zarar Ortaklığı*

Enstrümanlarının Risk Analizi

Fatih Kazancı, *Merkez Bankaları ve Faizsiz Bankacılık*

Angelo M. Venardos, *İslami Finans ve Bankacılıkta Güncel Meseleler*

İsmail Cebeci

1994'te İstanbul İmam-Hatip Lisesinden, 1998'de Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde "Ceride-i İlmiyye'de Yer Alan Fetvalar" başlıklı Yüksek lisans tezi (2001) ve "Modern İslam İktisadı Literatüründe Murabaha Tartışmaları" başlıklı doktora tezini (2010) hazırladı. Doktora sırasında Ürdün'de çalışmalar yapan Cebeci, 2010-2012 arasında İngiltere'de (Oxford Centre for Islamic Studies-OCIS) ve Amerika'da (Harvard Law School-ILSP) araştırmacı olarak çalıştı. Kendisi 2013'ten itibaren Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde İslam Hukuku Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Beni ilim yolunda her zaman destekleyen
anne ve babama...

İçindekiler

| | |
|--|-----|
| Önsöz | xi |
| Giriş | 1 |
| 1. Klasikten Moderne Murâbaha Akdi | 29 |
| 2. Modern Murâbaha ile İlgili Fıkhî Problemler | 59 |
| 3. Murâbaha Tartışmalarının Temellendirilmesi | 165 |
| Sonuç | 203 |
| Notlar | 209 |
| Kaynakça | 229 |
| Dizin | 243 |

Önsöz

Murâbaha akdi, faizsiz finans sistemi içinde en çok uygulanan ve en fazla tartışılan işlemlerden biridir. Faizsiz bankacılığın başladığı 1970’li yıllardan bu yana devam eden süreçte özellikle fıkıh ve iktisat alanı olmak üzere pek çok ilmî disiplinin ilgi alanına giren murâbaha konusu, reel sektör için önemli olmasının yanı sıra akademik camianın da sürekli ilgisini çeken bir konu olmuştur. Böyle bir akdin tarihsel gelişimini ele almak, geçirdiği merhaleleri takip etmek ve taşıdığı problemler noktalar hakkındaki tartışmaları incelemek genel olarak İslam iktisadı ve özellikle modern akitler alanında önemli bilgiler sunmaktadır.

Türkiye’deki uygulamada “üretim desteği” ve “kurumsal ve bireysel finansman desteği” olarak bilinen murâbahanın diğer işlemlere göre daha geniş ölçekli ve günümüzde en yaygın şekilde kullanılan işlem olması, diğer yatırım-finansman modelleriyle ortak meselelere sahip olmasının yanı sıra kendine has pek çok farklı problem noktası içermesi, modern dönemde en çok tartışılan işlem olma niteliği taşıması ve klasik bir akdin nasıl modernize edildiğini göstermesi, bu akdi önemli hâle getiren etkenlerdendir.

Murâbahayı fikhî, iktisadi, sosyal vb. çeşitli yönleriyle eleştirel ve bütüncül bir bakış açısıyla ele almayı ve mevcut literatürden hareketle modern İslam iktisadi problemlerindeki akıl yürütme ve hüküm üretme faaliyetlerinin gidişatını ortaya koymayı hedefleyen bu çalışma, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Hukuku Anabilim Dalında 2010 yılında tamamlanan doktora tezinden üretilmiştir. Bu bağlamda, tez sonrasında ortaya çıkan literatür incelenmiş, gerekli eklemeler yapılmış, bazı terimler açıklanmış ancak tezin çatısında önemli bir değişikliğe gidilmemiştir. Bu vesileyle tezin oluşmasına katkı sağlayan hocalarıma ve dostlarıma bir kere daha teşekkür eder özellikle tez danışmanım merhum Prof. Dr. Mehmet Erkal'a Allah'tan rahmet dilerim.

Tezin akabindeki meşguliyetlerden dolayı tezi kitaba dönüştürme fırsatı pek olmamıştı. Yaklaşık 10 yıl sonra İKAM ve İktisat Yayınlarından ilgili arkadaşlar tezi yayınlamayı teklif ettiklerinde önce buna çok sıcak bakmamıştım. Ancak teze bu gözle bir daha bakınca ve daha geniş bir okuyucu kitlesinin istifade etme imkânını düşününce bu nazik teklifi kabul ettim. Bundan dolayı bu çalışmanın tekrar gözden geçirilerek geniş kitlelere ulaşmasına vesile olan İktisat Yayınlarına minnettar olduğumu ifade etmek isterim.

İsmail Cebeci

17 Nisan 2020